

Роль українських судів в процесі стягнення відшкодування з російської федерації

В'ячеслав Краглевич, партнер EQUITY

I. Проект ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення розгляду окремих категорій судових справ у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації» № 7520 від 05.07.2022

Основні зміни до ЦПК України і ГПК України:

- ▶ **альтернативна підсудність справ** (позови можуть пред'являтися за місцем проживання (перебування) або місцезнаходження позивача);
- ▶ **вводиться поняття пов'язані з російською федерацією особи фізичні та юридичні особи застосування Європейським Союзом або іноземними державами до особи санкцій є належним доказом пов'язаності даної особи з РФ**
- ▶ **пред'явлення позову до рф та/або пов'язаних з рф осіб не потребує згоди компетентних органів рф та/або пов'язаних з рф осіб;**
- ▶ **передбачається презумпція завдання шкоди РФ та/або пов'язаними з рф особами**

I. Проект ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення розгляду окремих категорій судових справ у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації» № 7520 від 05.07.2022

Зміни до Закону України “Про міжнародне приватне право”:

- ▶ непоширення на РФ імунітету у справах у зв'язку із збройною агресією рф.

Зміни до Закону України “Про судовий збір”:

- ▶ звільнення від сплати судового збору у справах за позовами у зв'язку із збройною агресією рф .

Зміни до Закону України “Про виконавче провадження”:

- ▶ виконання рішень, за якими боржником є рф та/або пов'язані з рф особи у спорах, що виникли у зв'язку із збройною агресією рф може здійснюватися будь-яким органом державної виконавчої служби (державним виконавцем) або будь-яким приватним виконавцем.

II. Проєкт ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо судового розгляду справ про відшкодування шкоди, завданої внаслідок збройної агресії проти України» № 7520-1 від 18.07.2022

Зміни до Закону України “Про міжнародне приватне право”:

відсутність у іноземної держави імунітету якщо справа стосується відшкодування шкоди, завданої на території України смертю або ушкодженням здоров'я, а також шкоди, завданої майну:

внаслідок збройної агресії іноземної держави, якщо така агресія була засуджена Ген. асамблеєю ООН та ВРУ, або іншими діями чи бездіяльністю іноземної держави або прямо чи опосередковано підконтрольних їй осіб.»

Основні зміни до ЦПК України і ГПК України:

альтернативна підсудність справ (позови можуть пред'являтися за місцем проживання (перебування) або місцезнаходження позивача);

передбачено особливості повідомлення учасників справи про дату, час та місце розгляду справи у спорах, що виникли у зв'язку із збройною агресією рф (зокрема через оголошення на офіційному веб-сайті судової влади України).

III. Проект ЗУ “Про обмеження імунітету іноземних держав та їх посадових і службових осіб від пред’явлення позовів та стягнення шкоди завданої на території України смертю або ушкодженням здоров’я, а також шкоди, завданої майну внаслідок збройної агресії, тимчасової окупації території України, інших дій чи бездіяльності” від № 7520-2 від 19.07.2022

Основні положення:

- вводится поняття держави-агресора;
- закріплюється незастосування імунітету держав-агресорів;
- підтверджується право осіб звертатись до судів України з позовами проти держави-агресора;
- передбачається непоширення позовної давності щодо вимог про відшкодування майнової та моральної шкоди завданої внаслідок агресії;
- визначається, що вимоги про захист порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних та юридичних осіб у зв’язку зі збройною агресією іноземної держави суди розглядають у порядку цивільного судочинства;

Позитивні судові рішення щодо стягнення відшкодування з рф

1

Рішенням Дрогобицького міськрайонного суду Львівської області від 09.08.2022 у справі № 442/3319/22 позов задоволено, стягнуто з рф:

- матеріальну шкоду в розмірі **4 060 979,23 грн**;
- прямі збитки в розмірі **28 013,01 грн**;
- моральну шкоду в розмірі **3 656 860 грн**.

2

Рішенням Саксаганського районного суду м. Кривого Рогу Дніпропетровської обл. від 18.05.2022 у справі № 214/5601/21 позов задоволено, стягнуто солідарно з рф Акціонерного товариства “Міжнародний резервний банк” (колишній Сбербанк), Публічного акціонерного товариства «АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ ПРОМИСЛОВО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК» **1 015 000 грн** моральної шкоди.

3

Рішенням Солом'янського районного суду м. Києва від 24.08.2022 у справі № 760/17797/20 позов задоволено, стягнуто з рф **300 000 грн** моральної шкоди.

Негативні рішення щодо солідарного стягнення шкоди з Акціонерного товариства “Міжнародний резервний банк” (колишній Сбербанк)

Рішення Тернівського районного суду м. Кривого Рогу
Дніпропетровської області від 08.06.2022 у справі № 215/294/21:

“При визначенні розміру моральної шкоди, суд враховує характер і тривалість моральних страждань позивача Тітенко Л.В., яка втратила батька в неповнолітньому віці, істотність вимушених змін у її життєвих стосунках, яка назавжди втратила турботу та підтримку близької людини, наслідки, що наступили, та їх невідворотність.

Так, врахувавши всі вищевикладені обставини справи, суд вважає необхідним, позов задовольнити частково та стягнути з відповідача рф на користь позивача 1015000 грн. моральної шкоди, вважаючи суму, що є справедливою компенсацією з агресора - рф на користь доньки загиблого.

Щодо позовних вимог про стягнення з Акціонерного товариства «Міжнародний резервний банк» моральної шкоди суд вважає необхідним відмовити, оскільки позивачем не надано доказів, якими саме діями Банку було завдано шкоду позивачу, та які права позивача Банк порушив, тому правові підстави для стягнення моральної шкоди з Банку відсутні.”.

КОНВЕНЦІЯ

про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах

(ратифікована Законом України № 2342-IX від 01.07.2022)

(набирає чинності для України – 01.09.2023)

- ▶ Конвенція є універсальним багатостороннім документом, що закріплює для держав, які стануть її Сторонами, загальні правила, за яких гарантується взаємне визнання і виконання судових рішень у цивільних або комерційних справах.
- ▶ Конвенція набере чинності у перший день місяця, який починається після спливу періоду, протягом якого може бути зроблене повідомлення щодо встановлення відносин відповідно до цієї Конвенції з другою Державою, що здала свою ратифікаційну грамоту, документ про прийняття, затвердження або приєднання.
- ▶ Конвенція не перешкоджає визнанню та виконанню судових рішень згідно з національним законодавством.

Стаття 5 Конвенції «Підстави для визнання та виконання»

Судове рішення може бути визнано та виконано у разі дотримання однієї з таких вимог -

a) особа, проти якої запитується визнання або виконання судового рішення, мала постійне місцезнаходження у Державі ухвалення в той час, коли ця особа стала стороною провадження в суді ухвалення;

b) фізична особа, проти якої запитується визнання або виконання, здійснювала основну діяльність в Державі ухвалення в той час, коли ця особа стала стороною провадження у суді ухвалення, та позов, у зв'язку з яким ухвалено судове рішення, виник внаслідок цієї діяльності;

...

d) відповідач утримує філію, агентство чи інший підрозділ без створення окремої юридичної особи у Державі ухвалення у той час, коли ця особа стала стороною провадження в суді ухвалення, та позов, щодо якого ухвалено судове рішення, виник внаслідок діяльності цієї філії, агентства чи підрозділу;

...

Стаття 7 «Відмова у визнанні та виконанні»

У визнанні або виконанні судового рішення може бути відмовлено, якщо:

а) документ, на підставі якого порушено провадження або еквівалентний документ, який містить виклад основних елементів позову -

(i) не був вручений відповідачу завчасно та у такий спосіб, щоб надати йому можливість організувати свій захист, за винятком випадків, коли відповідач з'явився до суду та надав пояснення у справі і не оскаржив факт неналежного вручення у суді ухвалення рішення, за умови, що законодавство держави ухвалення дозволяло оскаржити вручення, або
(ii) був вручений відповідачу у запитованій Державі у спосіб, що є несумісним з основоположними принципами запитованої Держави стосовно вручення документів;

...

с) визнання або виконання було б очевидно несумісним з публічним порядком запитованої Держави, включаючи ситуації, коли конкретне провадження, за результатами якого ухвалене судове рішення, було несумісним з основоположними принципами процесуальної справедливості цієї Держави, та ситуації, пов'язані з порушенням безпеки або суверенітету цієї Держави;

ВСЕ БУДЕ УКРАЇНА!